

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland

Onze referentie
BZ2521477

Bijlage(n)
2

Datum 27 oktober 2025
Betreft Verslag van de Raad Algemene Zaken van 21 oktober 2025

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Algemene Zaken van
21 oktober 2025.

De minister van Buitenlandse Zaken,

D.M. van Weel

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 21 oktober 2025

Op dinsdag 21 oktober vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Luxemburg. Er werd gesproken over het Meerjarig Financieel Kader, de voortgang op vereenvoudiging van EU-wetgeving, de voorbereiding van de Europese Raad (ER) en de Eurotop op 23 en 24 oktober, de artikel 7-procedure van Hongarije, en het aangekondigde initiatief voor het zogeheten *European Democracy Shield*. Nederland vestigde samen met de Benelux-partner aandacht op de beperking van het voorrang van Unierecht en de lhbtqi+ rechten en voor een non-paper over het versterken van respect voor EU-waarden bij EU-financiering. Het kabinet maakt gebruik van dit verslag om de hiervoor genoemde non-paper met uw Kamer te delen. De minister van Buitenlandse Zaken was niet in de gelegenheid deel te nemen. Nederland werd vertegenwoordigd door de Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de EU.

Voorbereiding Europese Raad d.d. 23 – 24 oktober

Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressieoorlog in Oekraïne. Hierbij onderstreepte de Raad het belang van voortgezette steun voor Oekraïne enerzijds, en het opvoeren van de druk op Rusland om de oorlog te beëindigen anderzijds. Een brede groep lidstaten verwelkomde voortgang ten aanzien van het initiatief van de Commissie voor het verstrekken van reparatieleningen aan Oekraïne op basis van de bevroren Russische Centrale Banktegoeden en riep op tot spoedige aanname van het negentiende sanctiepakket. Nederland benadrukte dat de steun moet aansluiten op de financiële en militaire noden van Oekraïne en onderstreepte het belang van lastenverdeling onder EU-lidstaten. Ook riepen verschillende lidstaten op tot voortgang in het EU-toetredingsproces van Oekraïne. Nederland erkende dat Oekraïne onder zeer moeilijke omstandigheden hervormingen heeft doorgevoerd en liet weten te willen vasthouden aan het op merites-gebaseerde uitbreidingsproces en geldende besluitvormingsprocedures.

Midden-Oosten

De Raad sprak over het agendapunt Midden-Oosten, in het bijzonder over de voortgang van de implementatie van het vredesplan van president Trump ter beëindiging van het conflict in de Gazastrook en de mogelijkheden voor de EU om bij te dragen aan het succes van dit vredesplan.

Defensie en veiligheid

De Raad sprak over het agendapunt Europese defensie en veiligheid, dat tijdens de ER in het licht zal staan van het bereiken van defensiegereedheid in 2030. Hiertoe publiceerden de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger (HV) op 16 oktober jl. een routekaart¹ die een overzicht geeft van alle inspanningen inzake defensiegereedheid 2030, welke Nederland tijdens de Raad heeft verwelkomd. De ER zal spreken over de implementatie van deze routekaart. In het verslag van de ER wordt uw Kamer nader geïnformeerd over de inhoud van de routekaart.

Concurrentievermogen en dubbele transitie

De Raad stond stil bij de ER-agendering van concurrentievermogen en de dubbele transitie. De op 20 oktober jl. gepubliceerde brief van Europese Commissievoorzitter Von der Leyen over klimaat en concurrentievermogen werd breed verwelkomd. Enkele lidstaten pleitten voor specifieke aandacht voor energie, de *automotive* sector en voorwaarden voor het behalen van het EU klimaatdoel 2040. Nederland pleitte voor een stevig uitvoeringspakket om het EU klimaatdoel 2040 haalbaar te maken en bracht het belang van groene vraagcreatie onder de aandacht.

Migratie

De Raad stond kort stil bij de agendering van migratie tijdens de ER. Het kabinet acht het van belang dat de ER aandacht heeft voor zowel EU-interne als EU externe aspecten van migratie.

Huisvesting

De Raad ging kort in op de opname van het thema huisvesting op de agenda van de ER, waarbij Nederland en veel andere lidstaten benadrukten dat huisvesting een nationale competentie is.

¹ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/readiness-roadmap-2030_en

Daarnaast heeft Nederland het belang benadrukt van het versimpelen en aanpassen van Europese regelgeving om onnodige belemmeringen voor woningbouw weg te nemen, terwijl we onze voortgang op de bredere EU-agenda behouden.

Eurotop

Tijdens de Raad werd ook kort stil gestaan bij de Eurotop die en marge van de ER plaatsvindt. Nederland heeft zich ingezet om het belang van verdere integratie van de kapitaalmarkten in de verklaring terug te laten komen.

Meerjarig Financieel Kader

De Raad sprak over de horizontale elementen en de tweede pijler (Europees concurrentievermogen) van het voorstel voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK). De voorgestelde verhoogde flexibiliteit binnen het volgende MFK werd breed positief ontvangen. Een groot deel van de lidstaten was eensgezind in hun steun voor het vereenvoudigen van het MFK en het verminderen van administratieve lasten voor overheden en eindgebruikers. Ook was de Raad het breed eens over sterkere zeggenschap van de lidstaten en de Raad bij de uitvoering van MFK-programma's en de inzet van flexibele budgetten. Daarnaast vroeg een brede groep lidstaten aandacht voor de geografische spreiding binnen de tweede pijler en meer zichtbaarheid en zelfstandigheid voor cohesie en landbouw binnen het MFK. Nederland verwelkomde het voorstel van de Europese Commissie om de meerjarenbegroting te moderniseren en te vereenvoudigen, en onderschrijft de focus op prioriteiten zoals concurrentievermogen, innovatie, asiel en migratie, en veiligheid en defensie. Tegelijkertijd benadrukte Nederland dat flexibiliteit ook te ver kan gaan. Nederland sprak zich uit tegen de ongelijke impact op de nationale begroting en de voorgestelde schuldinstrumenten. Daarnaast vroeg Nederland aandacht voor het versterken van de rechtsstaatsvoorwaarden en benadrukte dat excellentie en impact leidende principes moeten zijn voor het versterken van het Europees concurrentievermogen.

Versimpeling wetgevingspakketten

De Raad besprak de voortgang van de vereenvoudigingsagenda en de rol van de verschillende omnibuspakketten naar aanleiding van het diezelfde dag gepubliceerde eerste voortgangsrapport van de Commissie.² De Raad verwelkomde de voortgang tot nu toe en was eensgezind over het belang van de voortzetting van de agenda voor de versterking van het Europees concurrentievermogen. Nederland onderstreepte de urgentie om onnodige regeldruk te verminderen. Daarbij moeten regels werkbaar en passend worden gemaakt, met behoud van de beleidsdoelstellingen die met regelgeving worden nagestreefd. Ook vroeg Nederland aandacht voor de aanpak van knelpunten in de fysieke leefomgeving.

Artikel 7 Hongarije hoorzitting

De Raad hoorde Hongarije voor de negende keer in het kader van de Artikel 7-procedure. De hoorzitting betrof alle onderwerpen uit het met redenen omkleed voorstel dat het Europees Parlement in 2018 uitbracht.

Tijdens de hoorzitting spraken meerdere lidstaten in hun stevige zorgen uit over de mediavrijheid, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de aanpak van corruptie, de ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de inperking van de rechten van lhbtqi+ personen in Hongarije, mede als gevolg van de anti-lhbtqi+ wetwijzigingen waarmee Pridemarsen werden verboden. Luxemburg sprak, namens de Benelux, eveneens over al deze onderwerpen haar zorgen uit, en constateerde dat de naleving van de waarden uit artikel 2 van het EU-Verdrag door Hongarije in de afgelopen jaren verder is verslechterd.

Hongarije liet zich kritisch uit over het nut en noodzaak van de procedure van artikel 7 en stelde dat de procedure wordt gepolitiseerd. In beperkte mate ging Hongarije in op de rechtsstatelijke zorgen die door de lidstaten werden geconstateerd. De Commissie deelde dezelfde zorgen als de lidstaten en wees onder meer op de zaken die momenteel bij het EU-Hof aanhangig zijn over de Hongaarse Soevereiniteitswet en de anti-lhbtqi+ wetgeving. Ook ging de Commissie in op de sinds 2020 nog altijd geldende noodtoestand waardoor wetten per decreet kunnen worden uitgevaardigd en nog

² https://commission.europa.eu/publications/2025-overview-report-simplification-implementation-and-enforcement_en

steeds onverenigbaar is met de beginselen van de rechtsstaat en de interne markt. De Commissie concludeerde dat een groot deel van de zorgen van het met redenen omkleed voorstel nog altijd gegrond zijn.

Na afloop van de hoorzitting concludeerde het voorzitterschap dat de Raad de besprekingen in het kader van de Artikel 7-procedure tegen Hongarije zal voortzetten. Het kabinet verwelkomt dat voornemen. Het kabinet blijft daarnaast spreken met andere lidstaten over de mogelijkheden om verdere stappen te zetten in de Artikel 7-procedure, gelet op de motie Paternotte/Van Campen.³ De meerderheden om verdere stappen te zetten zijn momenteel echter nog niet in zicht. Bij wijzigingen in het krachtenveld wordt uw Kamer daarover geïnformeerd.

European Democracy Shield

De Raad sprak tijdens een werklunch over het aangekondigde *European Democracy Shield*. De mededeling van de Commissie hierover wordt dit najaar verwacht. Het kabinet ziet het beschermen van de democratische rechtsstaat tegen ongewenste buitenlandse beïnvloeding als een gezamenlijke verantwoordelijkheid en zet zich in voor het versterken van de democratische weerbaarheid in de EU. Het kabinet ziet uit naar de uitwerking door de Commissie. Uw Kamer wordt t.z.t. middels een BNC-fiche geïnformeerd.

Overig (AOB's)

Beperking voorrang Unierecht en rechten van lhbtq+ rechten

Nederland sprak, namens de Benelux, over het belang van voorrang van het Unierecht en de rechten van lhbtq+ personen in de Europese Unie. De Benelux riep in de Raad de Commissie op om alle maatregelen te treffen die nodig zijn om te verzekeren dat het Unierecht voorrang houdt over het nationale recht en de fundamentele rechten en vrijheden van lhbtq+ personen worden geëerbiedigd. Het kabinet gaf hiermee opvolging aan een deel van de motie van de leden van Campen en Dassen van 16 oktober jl. die de regering heeft verzocht om Slowakije in de Raad Algemene Zaken aan te spreken op de recent aangenomen grondwetswijziging.⁴

Het kabinet heeft haar zorgen over de Slowaakse grondwetswijziging gedeeld met de Commissie, en met meerdere lidstaten die op EU-rechtsstatelijk gebied gelijkgezind zijn. Ook heeft het kabinet zijn zorgen op bilateraal niveau aan Slowakije overgebracht. Het kabinet zal de situatie en de mogelijk door de Commissie te nemen juridische stappen nauwgezet volgen en uw Kamer hierover informeren.

Non-paper versterken respect voor EU-waarden bij EU-financiering

Op verzoek van Frankrijk sprak de Raad over het door Frankrijk, Oostenrijk en Nederland gezamenlijk opgestelde EU non-paper over het versterken van respect voor Europese waarden door entiteiten die Europese financiering ontvangen, en over het tegengaan van alle vormen van haat, waaronder antisemitisme.

De kern van het non-paper, dat als bijlage van deze brief met u wordt gedeeld, is dat EU-subsidies uitsluitend mogen worden verstrekt aan entiteiten die de waarden van artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het EU-Grondrechtenhandvest respecteren. Het non-paper benadrukt het belang van de bestrijding van haat, discriminatie en geweld, en van de bevordering van tolerantie, diversiteit en gendergelijkheid. Daarnaast wordt gepleit voor een sterkere Europese aanpak van haatspraak en antisemitisme, onder meer via opname als Eurocrimes (strafbare feiten die op EU-niveau zijn vastgesteld als misdrijven), meer samenwerking tussen lidstaten en Europol, naleving van de Digital Services Act, educatie (inclusief Holocaustherinnering) en communicatie over EU-waarden.

Het kabinet ondersteunt de doelstelling van het voorstel om het respect voor Europese waarden bij EU-financiering te versterken. Daarbij is het echter van belang dat de uitvoering proportioneel en werkbaar blijft en niet leidt tot additionele administratieve lasten. In dit kader acht het kabinet verdere besprekingen met de lidstaten, de Commissie en relevante belanghebbenden wenselijk om tot praktische oplossingen binnen de EU-bevoegdheden te komen die de administratieve lasten beperken en tegelijkertijd de Europese waarden waarborgen.

³ Kamerstuk 21501-02, nr. 3079.

⁴ Kamerstuk 21501-20, nr. 2308. Zie hiervoor ook: Kamerstuk 36800 V, nr. 15.

Non-paper of France, Austria, Netherlands

Ensuring respect for European values by entities receiving European funding, and strengthening the fight against all forms of hatred, including antisemitism and racism.

In light of the alarming increase in hate speech and hate crimes, particularly following the terrorist attacks carried out by Hamas against Israel on 7 October 2023 and the ensuing war in Gaza, the European Union and its Member States must redouble their efforts to combat racism, antisemitism, xenophobia, and anti-Muslim hatred, as well as all other forms of hatred and intolerance. They must ensure that European values, as defined in Article 2 of the Treaty on European Union (TEU) and in the Charter of Fundamental Rights of the European Union, are upheld by ensuring that no support is given to entities hostile to European values, in particular through funding. In addition, they must step up the fight against the spread of hate speech, both online and offline, which is a common concern for all Member States.

This non-paper presents several proposals to that effect.

1. Strengthening respect for EU values through European funding

The European Union must better protect and promote its rights and values in all its actions, including its in its funding policy. It is therefore necessary to **ensure that all beneficiaries of European funds respect the rights and values of the EU**. In this regard, the rules laid down in the Financial Regulation applicable to the general budget of the Union, revised in 2024, are comprehensive and clear: **within this framework and under existing law, the European Commission must ensure that the implementation of the Union budget is carried out in accordance with the Charter of Fundamental Rights of the EU and in compliance with the values enshrined in Article 2 of the TEU.**

To ensure compliance, a rapid detection and exclusion system (EDES) has already been put in place allowing in particular for the exclusion of entities or people who do not respect European values. Article 138 of the financial regulation provides for exclusion criteria in cases of incitement to discrimination, hatred, violence or similar activities contrary to the values on which the Union is founded.

Thanks to this system, the Commission is now in a position to implement verification of the entities to which European funds are allocated, allowing for increased expenditure control. It is therefore essential that it be fully applied.

To ensure effective protection of the Union's financial interests and provide the means to enforce the above provision in compliance with the existing legal framework, we call for the attention of the Member States and the Commission on five points:

First, before receiving European funds, a commitment contract signed by all non-profit entities benefiting from funds must explicitly refer to the respect and promotion of European rights and values. This contract is not part of the exclusion criteria. Since European funds are a powerful way to promote and defend our values and given that these values are under threat, it is not only necessary to ensure that funding is not provided to entities hostile to our common values but also, where appropriate, to ensure that the beneficiaries can actively promote the values of the Union in the context of the projects they implement. Although vigilance is necessary for all funds, this commitment contract could initially target the funds most exposed to uses contrary to the EU values, such as the Erasmus+ fund and the CERV programme.

Second, the European Commission must ensure more effectively that no direct or indirect funding benefits entities hostile to European values, in accordance with the recommendations of the European Court of Auditors. As such, the Commission must provide better reporting on the continuity of controls for directly managed funds and must quickly implement these controls for funds managed indirectly. Beyond strengthening the exchange of information between the member states and the commission services, a Commission-wide vigilance policy is needed, steered at the highest level and overcoming current silos. We should also consider the precise modalities for monitoring the use of decentralized envelopes by associate countries, as well as the specific procedures implemented by the Commission. Delegating the management of European funds to third countries requires increased vigilance regarding allocation and implementation methods.

Third, in the case of delegated funds, it is necessary to write European guidelines, specifying what the EU values are and giving examples, to guide all actors involved in the allocation of European funds to

have the same objective and operational understanding of these values. This would make the values more tangible and offer legal certainty. In the case of Erasmus+, these guidelines could be annexed to the Erasmus+ program guide for 2026, reinforcing the "Respect for EU values" section.

Fourth, although all entities receiving European funds must respect the rights and values of the EU, the current definition of beneficiaries does not explicitly cover legal representatives, directors or morally affiliated entities (presidents of associations, universities, etc.). However, these actors play a significant role in the implementation of European funds. As such, they should also contribute to the promotion and defense of the rights and values of the EU. Calls for projects or funding files should include a declaration of honour, signed by legal representatives, committing to uphold EU rights and values, while ensuring that the administrative burden for entities is kept to a minimum. The training offered by the national contact points of the Member States to project leaders could also be utilized for this purpose.

Fifth, we must be vigilant against strategies aimed at circumventing existing legal frameworks, particularly by actors under the influence of third countries. As such, we reiterate our deep concerns about the proposal for a directive on European cross-border associations, which lacks sufficient safeguards against activities that could threaten EU internal security.

2. Combating hate speech and hate crimes

The spread of hate speech is a clearly identified threat for our democratic societies. Social networks have become the main vectors of dissemination of illiberal and anti-democratic narratives, including racist, anti-Semitic, anti-LGBTI+, encouraging hatred towards humanist values of dignity, freedom and equality, or glorifying violence, even terrorism. Because hate-driven extremism has no national borders, stronger European cooperation is vital. The European Union must continue to develop prevention programs, taking into account both traditional and digital media. Hatred and intolerance have no place in the EU. The proliferation of offenses inciting hatred or discrimination, both online and offline, is a common concern for all Member States.

We support the extension of the field of European criminal offenses ("Eurocrimes") to hate speeches and crimes, as discussed since 2022. The severity of such acts, contrary to EU values of human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, justifies their inclusion under article 83 of the TFEU.

In terms of operational cooperation, we welcome the recent establishment of a national point of contact network within the domestic business sector focused on hate speech and hate crimes, facilitating exchanges between the units of the specialized police forces. This initiative should be reinforced by launching a dedicated analytical project under the Europol's leadership, and by organizing an annual Union-wide joint action day.

Any online hate speech must be reported and removed swiftly, in particular on very large online platforms, which are specifically required under the European Digital Services (Digital Services Act - DSA) to adapt their moderation procedures. The January 2025 integration of the revised code of conduct on illegal hate speech into the DSA is a welcome step. We therefore call on the Commission to use all tools at its disposal, particularly the "extended code of conduct" to supervise compliance with the obligations of large online platforms, and to implement existing sanctions if necessary.

Existing operational tools, in particular those of Europol to support Member States, should be reviewed and adapted to help combat hate speech and hate crimes more effectively.

In addition, in full respect of national competencies, the European Union should actively support existing efforts - such as the training of religious personnel in Europe - provided that they are in line with European fundamental values, in particular the rule of law, democracy, the primacy of state law, gender equality, tolerance for other religions and lifestyles. The Union should also adopt restrictive measures against hate speech (e.g. entry bans, expulsions). France, Austria, Netherlands and 12 other member states committed to combatting antisemitism [Germany, Austria, Bulgaria, Croatia, Estonia, Spain, Greece, France, Luxembourg, Italy, Hungary, Netherlands, Czech Republic, Romania and Slovakia] signed the Vienna Declaration of May 18, 2022 and meet regularly to coordinate actions. We invite all member

states to join this initiative ("European Conference on Antisemitism") and to participate in the high -level conference on the fight against antisemitism to take stock of the implementation of the European Union strategy for combating antisemitism and sharing best practices between member states.

The fight against hate speech and hate crimes begins with education and training from an early age and continues throughout life. It is an essential lever to raise awareness of the fight against all forms of hatred and discrimination, which is the first step towards a more tolerant and more respectful society. Likewise, the history and memory of the Holocaust should be included in all EU schools and curricula from secondary education through to universities. With this in mind, the European program "Citizens, Equality, Rights and Values", and in particular the "Union values" and "commitment and participation of citizens" aspects, as well as the European Erasmus+ program, should be mobilised to support such educational initiatives.

Finally, communication campaigns, both at national and European level, must actively promote European values. It is the responsibility of European institutions to ensure that their public communications do not convey ambiguous messages.

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

24 oktober 2025

Onze referentie

BZ2521477

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)

1

nota

Verslag van de Raad Algemene Zaken van
21 oktober 2025.

Aanleiding

Het verslag van de Raad Algemene Zaken (RAZ) van 21 oktober 2025.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met het verslag en ondertekening van de aanbiedingsbrieven aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

Het stuk doet verslag van de Raadsbespreking:

- De voorbereiding van de Europese Raad (ER);
- Meerjarig Financieel Kader (MFK);
- Versimpeling wetgevingspakketten;
- Artikel 7 Hongarije zitting;
- *European Democracy Shield*;
- Beperking voorrang Unierecht en lhbtq+-rechten;
- Non-paper versterken respect voor EU-waarden bij EU-financiering.

Middels dit verslag deelt het kabinet ook het door Frankrijk, Oostenrijk en Nederland opgestelde non-paper over de versterking van respect voor EU-waarden bij EU-financiering met de Kamer.

Toelichting

n.v.t.